

על תאוות בצע

ביוחנן 10:10 ישוע אמר:

"אֲנִי בָאתִי כְּדֵי שְׂיִהְיוּ לָהֶם חַיִּים וּבְשֹׁפֶעַ שְׂיִהְיוּ לָהֶם".

רבים לוקחים את הפסוק הזה, מבודדים אותו ומתרגמים אותו כהבטחה לחיים ללא בעיות ומלאים ב"ברכות" מכל הסוגים שהם מדמיינים לעצמם ולמשפחתם, במיוחד בתחום הכספים והבריאות. אף על פי שתפיסה כזו מושכת את הבשר, היא בכל זאת עיוות של הבשורה, בשורה כוזבת. במיוחד בנושא העושר, החיים הנוצריים האמיתיים אינם חיים המבקשים אותו. כפי שנראה, התנ"ך מבהיר היטב שעושר אינו יכול להיות מטרה לגיטימית לנוצרי אמיתי. כפי שאמר פאולוס בטימותיוס א:6-10:

טימותיוס א:6-10

"שְׁהָרִי מֵאוֹמָה לֹא הִבֵּאֵנוּ עִמָּנוּ לְעוֹלָם וְיָדוּעַ שְׁלֹא נוֹכַל לְהוֹצִיא מִמָּנּוּ מֵאוֹמָה. וְכֹאֲשֶׁר יֵשׁ לָנוּ מִזֶּזֶן וּבְגָדִים, נִסְתַּפֵּק נָא בָהֶם. אֲבָל הַשּׁוֹאֲפִים לְהַתְעַשֵּׂר נִלְכָּדִים בְּנִסְיוֹן וּבְמַלְכָּדָת וּבְרָב תַּאֲוֹת אֲוִילִיּוֹת וּמִזִּיקוֹת, הַמוֹרִידוֹת אֶת הָאָדָם אֶל הָרֶס וְאֶבְדּוֹן. הֲלֹא שׁוֹרֵשׁ כָּל הָרָעוֹת הוּא אֱהָבַת הַכֶּסֶף, וְיֵשׁ לְהוֹטִים אַחֲרָיו שֶׁסָּטוּ מִן הָאֱמוּנָה וְגֵרְמוּ לְעִצְמוֹת מְכַאֲבִים רַבִּים".

" וְכֹאֲשֶׁר יֵשׁ לָנוּ מִזֶּזֶן וּבְגָדִים, נִסְתַּפֵּק נָא בָהֶם: "הדברים היחידים שאנו זקוקים להם, אחי ואחותי, הם מזון ובגדים. המילה היוונית המתורגמת כאן כ"בגדים" הייתה צריכה להתורגם טוב יותר כ"כיסויים". כשיש לנו מזון וכיסויים - כלומר מקום לגור בו (להיות "מכוסים") (ובגדים להתלבש בהם - עלינו להיות מרוצים. זה כל מה שאנו צריכים! וזה מה שהאדון שלנו הבטיח לנו לספק, ואמר לנו לא לדאוג כלל (מתי 6:28-34)! אך ישנם כאלה שלא רק דואגים לדברים אלה, אלא גם רוצים להיות עשירים! עם זאת, קטע זה – ורבים אחרים שנראה – לא מותיר מקום לספק: הרצון להיות עשיר יהיה קטלני לאמונתנו. כפי שקראנו זה עתה: "אֲבָל הַשּׁוֹאֲפִים לְהַתְעַשֵּׂר נִלְכָּדִים בְּנִסְיוֹן וּבְמַלְכָּדָת וּבְרָב תַּאֲוֹת אֲוִילִיּוֹת וּמִזִּיקוֹת, הַמוֹרִידוֹת אֶת הָאָדָם אֶל הָרֶס וְאֶבְדּוֹן. שִׁימוּ לֵב שֶׁהַפֶּסוּק אֵינוֹ מִתִּיחַס לָאֵלָה שֶׁהֵם עֲשִׂירִים, אֲלֵא לָאֵלָה שֶׁרוֹצִים לֵהְיוֹת עֲשִׂירִים! אִם אָדָם הוּא עֹנֵי אֲבָל הוּא רֹצֵה לֵהְיוֹת עֲשִׂיר, הוּא נִמְנָה עִם אֵלָה שֶׁהִיא הַזֹּאת מִכוֹוֶּנֶת אֵלֶיהֶם. מִצַּד שֵׁנִי, אָדָם יִכּוֹל לֵהְיוֹת עֲשִׂיר – בְּלִי שֶׁחִיפֵשׁ אֶת הָעוֹשֵׁר – אֲבָל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּעוֹשְׁרוֹ לְמִטְרוֹת הַבְּשׂוּרָה, כְּמוֹ לְהַאכִיל אֶת הָעֲנִיִּים, לְעֻזּוֹר לִיתוּמִים, לְהַפִּיץ אֶת הַבְּשׂוּרָה. הַפֶּסוּק הַזֶּה אֵינוֹ מִתִּיחַס אֵלָיו. אֲבָל הוּא מִתִּיחַס לְכָל מִי שֶׁרוֹצֵה לֵהְיוֹת עֲשִׂיר. וְכִפִּי שֶׁהִשְׁלִיחַ אוֹמֵר בְּבִירוֹר, שׁוֹרֵשׁ כָּל הָרָע הוּא בְּדִיק זֶה: הָרָצוֹן לְהַתְעַשֵּׂר, אֱהָבַת הַכֶּסֶף, תַּאֲוֹת בִּצְעַ; "

במילים אחרות, לא להסתפק במזון ובביגוד, אלא לרצות תמיד יותר ויותר. כפי שאמר יוחנן כריסוסטומוס, תיאולוג גדול מהמאה ה-4:

"עשיר הוא לא זה שיש לו הרבה רכוש, אלא זה שאינו זקוק להרבה. באופן דומה, עני הוא לא זה שאין לו כלום, אלא זה שרוצה שיהיה לו הרבה. אם מישוהו רוצה שיהיה לו הרבה, עלינו להחשיב אותו כעני ביותר מכולם, גם אם יש לו יותר כסף מכל האחרים ביחד."

לא ההכנסה של אדם היא שקובעת אם הוא עשיר או עני, אלא התשוקות שלו. אם הוא מסתפק במזון ובבגדים, הוא עשיר, כי אין לו רצון ליותר מזה. אבל אם הוא לא מסתפק במזון ובבגדים, אלא רוצה, למשל, לגור בבית מפואר, לצאת לחופשות יוקרתיות, לנהוג במכוניות יקרות וכו', אז הוא עני, בגלל תשוקותיו. וכדי לספק את תשוקותיו, הוא רוצה להתעשר, ונופל לפיתוי ולמלכודת. כמו שהאדון אמר לנו:

מתי 16:24-27

"אז אמר ישוע לתלמידיו: מי שרוצה לבוא אחרי, שינכח את צלבו וילך אחרי; כי תחפץ להציל את נפשו יאבד אותה, אבל המאבד את נפשו למעני ימצאנה. **מה תועלת תצמח לאדם אם ירויח את כל העולם ויפסיד את נפשו, או מה יתן אדם בתמורה בעד נפשו?** הן עתיד בן־האדם לבוא בכבוד אֲבִיו עם מלאכיו ואז ישלם לְכָל אִישׁ כְּמַעֲשָׂהוּ."

דמיינו שהצלחנו להשיג את כל העולם. דמיינו שיש לנו לא רק את כל מה שאנו חפצים בו, אלא גם כפול ומשולש מכך. מה יהיה הרווח אם בתהליך זה נאבד את נפשנו? ובוודאי: אם נלך בדרך זו, דרך החמדנות, המחיר יהיה נפשנו! כי כפי שקראנו קודם: אהבת הכסף היא שורש כל הרע, שסופו הרס ואבדון. נזכור כאן את המשל על האיש העשיר והטיפש:

לוקס 12:15-21

"הוסיף ואמר להם: **שימו לב והזהרו מפל תמדנות**, כי חיי האדם אינם תלויים בשפע נכסיו." ספר להם משל: "שִׁדְהוּ שֶׁל אִישׁ עָשִׂיר אֶחָד הָנִיב יְבוּל רַב. תָּשֵׁב הָאִישׁ בְּלִבּוֹ, מָה אֶעֱשֶׂה, אֵין לִי מְקוֹם לְאִסּוֹף אֶת יְבוּלִי. אָמַר, 'זֹאת אֶעֱשֶׂה, אֶהָרִסׁ אֶת אֲסָמִי וְאֶבְנָה גְדוֹלִים מֵהֶם, וּבָהֶם אֶכְנֶס אֶת כָּל תְּבוּאָתִי וּרְכוּשִׁי. וְאָמַר לְנַפְשׁוֹ: נַפְשִׁי, יֵשׁ לְךָ הָרְבִּה דְּבָרִים טוֹבִים שֶׁנֶּאֱגָרוּ לְשָׁנִים רַבּוֹת. הַנֶּפֶשׁ, אֲכָלִי, שְׁתִּי וְשִׁמְחִי. אֲלֹא שְׂאֵלֵהֶם אָמַר לוֹ: פִּסִּיל! בְּעֶצֶם

הַלִּילָה הַזֶּה יִדְרָשׁוּ מִמֶּךָ אֶת נַפְשְׁךָ, וְהַדְּבָרִים שֶׁהִכְנַתָּ לְמִי יִהְיוּ 'פֶּכֶה הוּא מִי שֶׁאוֹצֵר בְּשִׁבִּיל עֲצָמוֹ וְאֵינוֹ מַעֲשִׂיר לְמַעַן אֱלֹהִים'".

יש רצון להיות עשיר שהוא מבורך ומוצדק: הרצון להיות "עשיר" ביחס לאלוהים ולממלכתו. זהו הרצון היחיד להיות עשיר שהוא מוצדק. לעומת זאת, הרצון להיות עשיר **בעולם הזה** לא רק שאינו מבורך, אלא שהוא שווה לאסון, שכן הוא מוביל את אלה שיש להם רצון זה לסטות מהאמונה ומהבשורה האמיתית. האדון נתן את המשל הנ"ל, בדיוק כדי להזהיר אותנו מפני סכנה זו. כפי שאמר:

לוקס 12:15

"הוֹסִיף וְאָמַר לָהֶם: **שִׁימוּ לֵב וְהִזְהָרוּ מִכָּל חֲמִדָּנוֹת**, כִּי חַיֵּי הָאָדָם אֵינָם תְּלוּיִים בְּשִׁפְעַ נֶכֶסִּי'".

" **שִׁימוּ לֵב וְהִזְהָרוּ מִכָּל חֲמִדָּנוֹת**!" הִתְרַחֵקוּ, הִזְהָרוּ, אִם כֵּן, מִכָּל מִי שֶׁמִּתְיַמָּר לִהְיוֹת נּוֹצְרִי וּמִבְטִיחַ לָכֶם עוֹשֵׁר אוֹ מַעֲוֹדֵד אֶתְכֶם לַחֲפֹשׁ עוֹשֵׁר. הִרְצוֹן לִהְיוֹת עוֹשֵׁר אֵינוֹ קָשׁוֹר כָּלֵל לְנִצְרוּת הָאֱמִיתִית. לַמַּעֲשֶׂה, תַּאוּת בַּצַּע הִיא חֲטֵא מֵאוֹתָה קִטְגוּרִיָּה כְּמוֹ נִיאוּף, זִנוּת וּגְנִיבָה, וְאֵלֶּה שֶׁהֵם חֲמִדָּנוֹת לֹא יִכְנָסוּ לְמַלְכוּת הָאֱלֹהִים. פְּאוּלוֹס הִבְהִיר זֹאת:

1קורינתים 6:9-11

"אוֹ שֶׁמָּא אֵינְכֶם יוֹדְעִים כִּי עוֹשֵׂי עֶוֶל לֹא יִירָשׁוּ אֶת מַלְכוּת הָאֱלֹהִים? אֵל תִּטְעוּ; לֹא זִוְנִים וְלֹא עוֹבְדֵי אֱלִילִים, לֹא נּוֹאפִים וְלֹא עוֹשֵׂי זִמָּה וְלֹא יוֹדְעֵי מִשְׁכָּב זָכָר, לֹא גִנְבִּים וְלֹא חֲמִדָּנוֹת, לֹא סוֹבָאִים וְלֹא מְגִדְפִים וְלֹא חוֹמְסִים יִירָשׁוּ אֶת מַלְכוּת הָאֱלֹהִים. וְכֹאֲלֶה הָיוּ כְּמָה מִכֶּם, אֲכָל אֲתֶם רִחֲצָתֶם, אֲתֶם קִדְּשָׁתֶם, אֲתֶם הוֹצַדְקֶתֶם בְּשֵׁם הָאֲדוֹן יֵשׁוּעַ הַמָּשִׁיחַ וּבְרוּחַ אֱלֹהֵינוּ.

לפני שהגענו למשיח היינו חלק מאותם דברים. אך כל אלה נשטפו עם טבילתנו, שהיא כמובן לא רק טקס אלא דבר חשוב מאוד, המסמן את תחילת חיינו החדשים במשיח. האם נחזור שוב לאותם דברים? אם כן, אם אנו רוצים במודע לחיות חיים של תאוות בצע, חיים של רדיפה אחר חפצים ועושר, אל נטעה את עצמנו: לא נירש את מלכות האלוהים! וראו גם כי תאוות בצע נמנית עם אותה קטגוריה כמו ניאוף, זנות, הומוסקסואליות, עבודת אלילים וכו'.

לַמַּעֲשֶׂה, כִּדִּי שֶׁלֹא יִישָׂאֵר סִפְקָא, פְּאוּלוֹס חוֹזֵר עַל אוֹתָה אִזְהָרָה בִּאֲפָסִיִּים:

אפסיים 5:1-8

"ויבֹכְנוּ לָכֹה בְּדֶרֶכִי אֱלֹהִים כְּבָנִים אֲהוּבִים, וְהִתְהַלְכוּ בְּאַהֲבָה כְּשֵׁם שֶׁגַם הַמְּשִׁיחַ אָהַב אוֹתָנוּ וּמָסַר אֶת עַצְמוֹ בְּעַדָּנוּ כְּמִנְחָה וְקָרְבָן לָאֱלֹהִים, לְרִית נִיחּוּת. וְכִיָּצָה לְקָדוּשִׁים, אֲף לֹא תַעֲלוּ עַל דָּל שְׁפָתֵיכֶם מִעֲשֵׂי זָנוּת וְכָל טִמְאַה אוֹ תַאֲוֹנוֹת; גַּם לֹא נִבּוּל פֶּה וְשִׁיחַת סִכְלוֹת אוֹ הִתְלוּצְצוֹת, דְּבָרִים שְׂאִינָם יָאִים, אֲלֵא קוֹל תּוֹדָה. **זֹאת עֲלֵיכֶם לַדַּעַת: כָּל זֹנָה אוֹ טִמְאָה אוֹ בַעַל תַּאֲוֹת, שְׂאִינוֹ אֲלֵא עוֹבֵד אֱלִילִים, אֵין לוֹ נִחְלָה בְּמַלְכוּת הַמְּשִׁיחַ וְהָאֱלֹהִים. אֵל יִתְּעָה אֶתְכֶם אִישׁ בְּדַבּוּרֵי הֶבֶל. בְּגִלְל הַדְּבָרִים הַלְלוּ בָּא זַעַם אֱלֹהִים עַל בְּנֵי הַמָּרִי. עַל כֵּן אֵל תִּהְיֶה שֹׁתֵפִים לָהֶם. בַּעֲבַר הַיִּיתָם חוֹשֶׁךְ, אֵךְ עַתָּה אַתֶּם אוֹר בָּאֲדוֹן. הַתְּנַהֲגוּ נָא כַּבְנֵי הָאוֹר,"**

ושוב בקולוסים 3:1-7

"לִכֵּן אִם הוֹקְמַתֶם עִם הַמְּשִׁיחַ, שְׁאֲפוּ לְדְבָרִים אֲשֶׁר לְמַעַלָּה, אֲשֶׁר שֵׁם הַמְּשִׁיחַ יוֹשֵׁב לְיְמִין אֱלֹהִים. בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר לְמַעַלָּה יִהְיֶה לְבַבְכֶם, לֹא בַדְּבָרִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ; כִּי מֵתָם וַחֲיִיכֶם צְפוּנִים עִם הַמְּשִׁיחַ בָּאלוּהִים. כִּי־אֲשֶׁר יִתְגַּלֶּה הַמְּשִׁיחַ, אֲשֶׁר הוּא חַיִּינוּ, אִזְּגַם אַתֶּם תִּגְלוּ עִמּוֹ בְּהִדָּר כְּבוֹד. עַל כֵּן מוֹתָנוּ אֶת הָאֵיבָרִים הַשְּׂיִכִּים לָאָרֶץ, אֶת הַזָּנוּת וְהַטִּמְאַה וְהַזִּמָּה וְהַתַּאָּה הַרְעָה, וְאֶת הַחֲמֻדָּנוֹת שְׂאִינָה אֲלֵא עֲבוֹדַת אֱלִילִים; כִּי בְּגִלְל אֵלָה בָּא חֲרוֹן אֱלֹהִים [עַל בְּנֵי הַמָּרִי]. בַּדְּבָרִים הַלְלוּ גַם אַתֶּם הַתְּהַלַּכְתֶּם בַּעֲבַר, כֹּאֲשֶׁר חִיִּיתֶם בָּהֶם.

כפי שאנו רואים, עניין החמדנות, אהבת הכסף, הוא כה חמור עד שהשליח הזהיר מפניו בכמה ממכתביו. כל הכנסיות המקומיות היו צריכות לדעת זאת! איש לא צריך להטעות! לכן הוא חוזר על האזהרה שלוש פעמים. והאזהרה היא זהה: חמדנות – והדברים האחרים המוזכרים בפסוקים לעיל – ימנעו מאלה העוסקים בהם להיכנס למלכות האלוהים, אלא אם כן הם יחזרו בתשובה.

בפסוקים אלה, פאולוס אינו מדבר על אנשים מחוץ לכנסייה. אם היה עושה זאת, פירוש הדבר היה שמי שאינו נוצרי ואינו נוהג בדברים אלה יכנס למלכות האלוהים, גם אם הוא מכחיש את ישוע. אבל זה בלתי אפשרי. לכן האזהרה מתייחסת לאנשים מבפנים, לאנשים בכנסייה, לנו. אם אנחנו – לאחר שטוהרנו מחטאינו, לאחר שהכרנו את האור – נופלים לדברים האלה ואיננו חוזרים בתשובה עליהם, אז לא נכנס למלכות האלוהים. כי אמונה אמיתית, אחיי ואחיותיי, היא לא רק וידוי אלא הליכה. דרך שבה אם אנו נופלים, אנו קמים – באמצעות תשובה – וממשיכים. אך אם אנו מסרבים לקום, אם איננו חוזרים בתשובה, אזי יקרה מה שנאמר בפסוקים אלה, ואין לנו כל ספק בכך.

כפי שאמר האדון:

לוקס 16:13

"אין עבד יכול לעבוד שני אדונים, שכן או ישנא את האחד ויאהב את השני או יהיה מסור לאחד ויזלזל בשני. אינכם יכולים לעבד גם את האלהים וגם את הממון".

איננו יכולים לשרת את אלוהים ואת הממון בו-זמנית. זה או זה או זה. אנו מרמים את עצמנו אם אנו חושבים שאנו יודעים טוב יותר! ואני בטוח שחלק מאיתנו אכן מרמים את עצמנו בעניין זה. מכיוון שאהבת הכסף מקודמת על ידי העולם כולו והחברה, ולפעמים אפילו על ידי כמה מטיפים נוצרים לכאורה, היא נחשבת למשהו מקובל. לכן רבים מהפסוקים שקראנו עד כה מתחילים במילים: "אל תתפתו" או "הישמרו". דבר אלוהים אינו מביע עמדה מתונה בנושא, אלא עמדה נחרצת, כפי שראינו במגוון פסוקים.

לסיכום מה שראינו עד כה:

i. איננו יכולים לשרת את אלוהים ואת הכסף.

iii. חתמנים לא יירשו את מלכות האלוהים.

iii. אהבת הכסף היא שורש כל הרע.

לסיום, הבה נניח בצד כל תאווה רעה כזו, ונשמע לדברי אדוננו, שאמר לנו לא לדאוג לשום דבר מלבד לחפש את אלוהים ואת מלכותו תחילה, וכל מה שאנו זקוקים לו ייתוסף לנו. האם זה לא נפלא ויותר ממספיק? הבטחה זו הוא נתן לנו מיד לאחר המשל על העשיר האויל שקראנו לעיל:

לוקס 12:22-31

אמר לתלמידיו: "לכן אומר אני לכם: אל תדאגו לנפשכם מה תאכלו; ולגופכם - מה תלבושו. הלא הנפש חשוכה מן המזון, והגוף חשוב מן הלבוש. התבוננו אל העורבים: אינם זורעים ואינם קוצרים. גם אסם או מחסן אין להם, ואלהים מקלל אותם. על אחת כמה וכמה חשוכים אתם מן הצפרים! ומי מכם בדאגתו יכול להוסיף טפח על שנות חייו? וכיון שאינכם יכולים לעשות דברים פשוטים, למה תדאגו לשאר הדברים? התבוננו אל השושנים, איה הם גדלים; אינם טווים אף אינם אורגים. אף אומר אני לכם, גם שלמה בכל הדרו לא היה לבוש כאחד מהם. ואם ככה מלביש אלהים את חציר השדה, אשר היום יבש וימחר ישלך לתוך התנור, על אחת כמה וכמה אתכם, קטני אמונה! גם אתם, אל תהיו שואלים מה תאכלו ומה תלבושו, ואל תהיו דואגים. כ אמות העולם מבקשים את כל הדברים האלה, ואתם, אביכם יודע שאתם צריכים להם. לכן בקשו את מלכותו, וכל אלה יוספו לכם.

אבינו יודע את צרכינו ודואג לנו! לכן האיגרת אל העברים מורה לנו:

העברים 6-13:5

"רַחֲמֵי מֵאֲהָבַת כֶּסֶף וְשִׁמְחָה בְּחֻלְקֵכֶם, כִּי הוּא אָמַר, "לֹא אֶרְפֶּה וְלֹא אֶעֱזֹבֶּה". עַל כֵּן נִבְטַח וְנֹאמַר, "יְהוָה לִי בְּעֹזִי, לֹא אֵירָא מִהֲיַעֲשֶׂה לִּי אָדָם".

אין לנו לתת מקום לתאוות בצע, אלא להסתפק במה שיש לנו. מדוע? כי הוא אמר, לעולם לא יעזוב אותנו ולא ינטוש אותנו. ה' הוא עזרתנו! לא נירא! לא נדאג! במקום זאת, כפי שאמר פאולוס:

פיליפים 4:6-7

"אל תדאגו לשום דבר, כי אם בכל דבר הציגו משאלותיכם לאלוהים בתפילה ובתחנונים ובהודיה. ושלום אֱלֹהִים הַנֹּשָׁאֵב מִכָּל שֹׂכֵל יַנְצִיר אֶת לְבַבְכֶּם וְאֶת מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם בְּמַשְׁיַח יֵשׁוּעַ".